

Jelentős változások Magyarország gázellátásában

Előadó: Csallóközi Zoltán

FŐGÁZ Zrt. ny. igazgatója

MMK Gáz- és Olajipari Tagozat elnöke

Visegrád, 2022. június 7.

Kitekintés a világ gázfelhasználási adataira

- A világ országainak évenkénti gázfelhasználása

3.800 – 3.900 milliárd m³

- Európai országok éves gázfelhasználása:

520 - 550 milliárd m³

- Közép-európai országok gázfelhasználása:

60 - 70 milliárd m³

- Magyarország gázfelhasználása **10-11 milliárd m³**, azaz **2 %** az EU össz fogyasztására vetítve

Magyarország gázfelhasználása

	milliárd m ³
2017.	10,29
2018.	9,88
2019.	10,04
2020.	10,41
2021.	11,14

Az elmúlt öt év tényadatait értékelve a hazai gázfelhasználás – következő évekre is – **10-11 milliárd m³-re** prognosztizálható.

A hazai gázfelhasználás forrásai

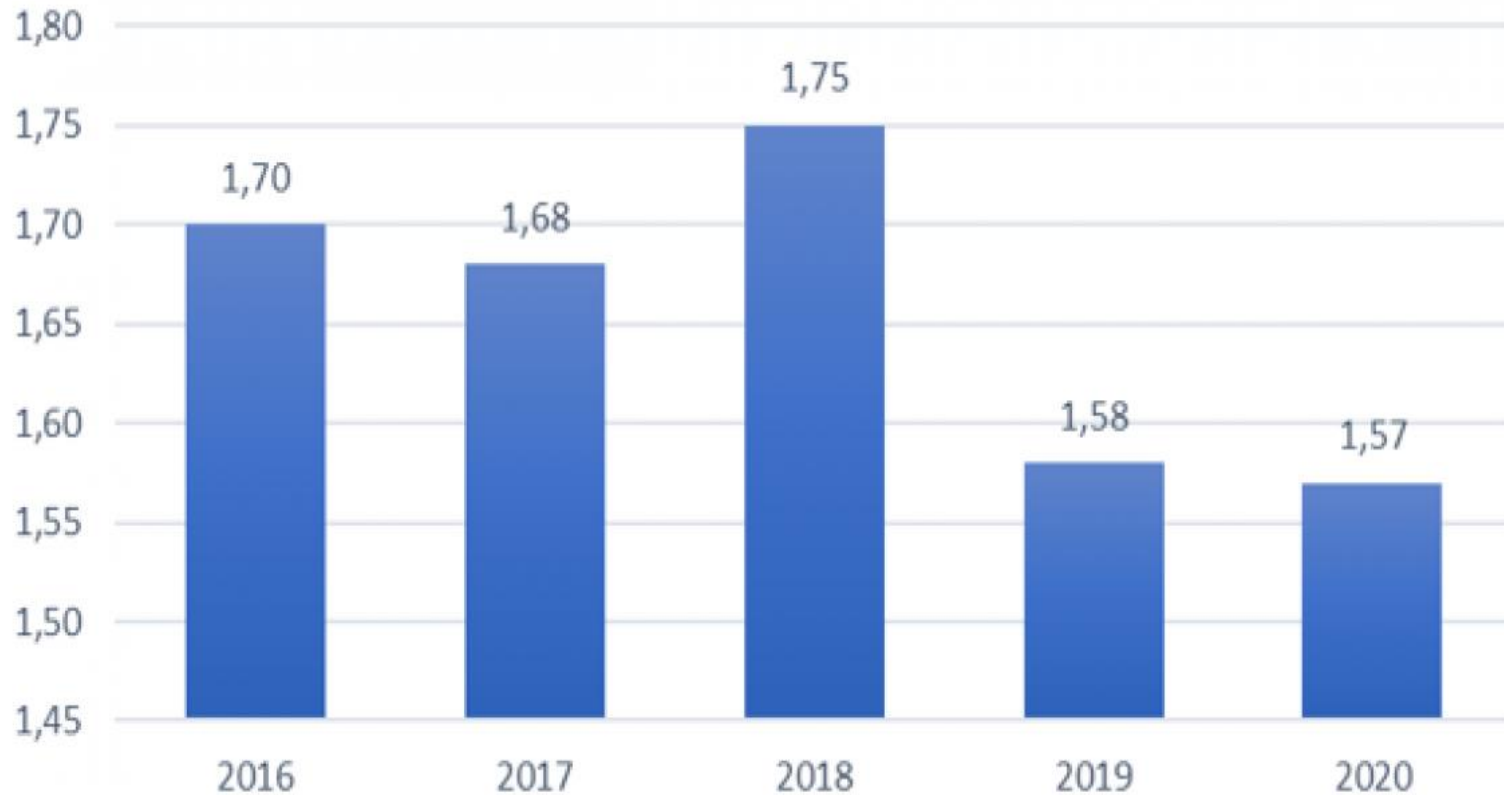
A hazai gázfelhasználás három forrásra épül:

- hazai gáztermelés
- gáztárolói készletek
- import szállítás

Hazai földgáztermelés (mrd m³)

Hazai földgáztermelés (mrd m³)

Forrás: MEKH

Gáztárolói kapacitás

	tárolói kapacitás milliárd m ³	napi kitárolói kapacitás millió m ³ /nap
kereskedelmi tárolók	5,1	53,1
stratégiai tároló	1,2 (1,45)	20,0

Országos napi csúcsfogyasztások

év	napi csúcs millió m ³	átlaghőmérséklet
2015.	55,7	-5,7 °C
2016.	62,3	-8,0 °C
2017.	70,1	-10,8 °C
2018.	66,5	-8,4 °C
2019.	60,7	-3,23 °C
2020.	63,8	-6,17 °C

Európai gáztároló kapacitások

Az összes tárolói kapacitás 113,2 milliárd m³. A legnagyobb tárolói kapacitással rendelkező országok:

	gáztárolói mobil kapacitás milliárd m³
Németország	23,9
Olaszország	20,1
Hollandia	14,1
Franciaország	12,5
Ausztria	9,3
Magyarország	6,5
Lengyelország	3,5
Csehország	3,5
Spanyolország	3,3
többi EU ország együtt	16,5

Magyarország importfüggősége

év	hazai gázfelhasználás milliárd m ³	Gazprom szállítás milliárd m ³	Gazprom szállítás %-ban
2015.	8,98	7,08	78,8
2016.	9,59	7,50	77,9
2017.	10,30	8,28	80,4
2018.	9,88	7,47	76,6
2019.	10,04	7,98	79,2
2020.	10,44	8,64	84,7

Importfüggőség a közép-európai országokban

ország	hosszú távú szerződés időtartama	szerz.szerinti szállítás volumene (milliárd m ³)	2020. évi gázfogyasztás (milliárd m ³)	2020. évi Gazprom export (milliárd m ³)	orosz gáz aránya az éves fogyasztáshoz (%)
Ausztria	2018-2040.	6,0	8,5	6,3	74,1
Csehország	1998-2035.	nincs adat	8,5	7,81	91,8
Horvátország	2012-2027.	nincs adat	2,9	1,84	63,4
Lengyelország	1996-2022.	8,7	21,6	9,67	44,1
Magyarország	2021-2036.	4,5	10,4	8,64	84,7
Románia	2010-2030.	nincs adat	11,3	1,96	10,2
Szlovákia	2008-2032.	nincs adat	5,0	4,95	99,0
Szerbia	2012-2022.	1,5	2,5	2,35	94,0

Ellátásbiztonság szempontjai

Magyarország ellátásbiztonsága

Magyarország ellátásbiztonságának vizsgálata **két** alapvető **szempont** szerint történhet:

a) infrastrukturális szempontok:

- ▽ nyomvonal diverzifikáció
- ▽ határkeresztező kapacitások kétirányúsítása

b) kereskedelmi szempontok:

- ▽ új gázforrás
- ▽ a gáztárolói telítettség maximálása
- ▽ Szállítási szerződések megkötése

Orosz-magyar gázszállítási szerződés

- Hatályba lépett: 2021. október 1.
- Időtartam: 10 + 5 év
- Szerződött mennyiség: 4,5 milliárd m³/év
- **Szállítási útvonal:**
 - ▽ 3,5 milliárd m³ Szerbia felől
 - ▽ 1,0 milliárd m³ Ausztria felől
- **szerződés egyik alapfeltétele:**
 - ▽ Ukrajna felől nem érkezhetsz gáz magyarországi felhasználásra

Diverzifikáció

Török Áramlat meghosszabbítása

- Oroszországból (Anapa) induló, a Fekete tenger alatt húzódó két párhuzamos **15,75 milliárd m³ kapacitású** vezeték. Az egyik kizárólag Törökországot látja el, a másik vezeték továbbépítésre került Bulgárián és Szerbián keresztül Magyarorszáig.
 - Megépült további vezetékek:

Törökország	122 km
Bulgária	484 km
Szerbia	398 km
Magyarország	15 km
 - A prognosztizált gázigények:

Bulgária	3,5 milliárd m ³
Szerbia	2,5 milliárd m ³
Magyarország	6,0 milliárd m ³
- Magyarországra Horgosnál 66 bar-on lép be a vezeték
- Vezeték üzembe helyezése: **2021. október 1.**

Török (Balkán) Áramlat nyomvonala

Határkeresztező kapacitások

Interconnector neve	éves kapacitás milliárd m³	napi kapacitás millió m³/nap
magyar-szlovák	4,2	12,0
magyar-osztrák	4,4	14,4
magyar-ukrán	21,9	48,0
magyar-szerb	6,0	22,9
magyar-horvát	6,5	19,1
magyar-román	1,75	4,8

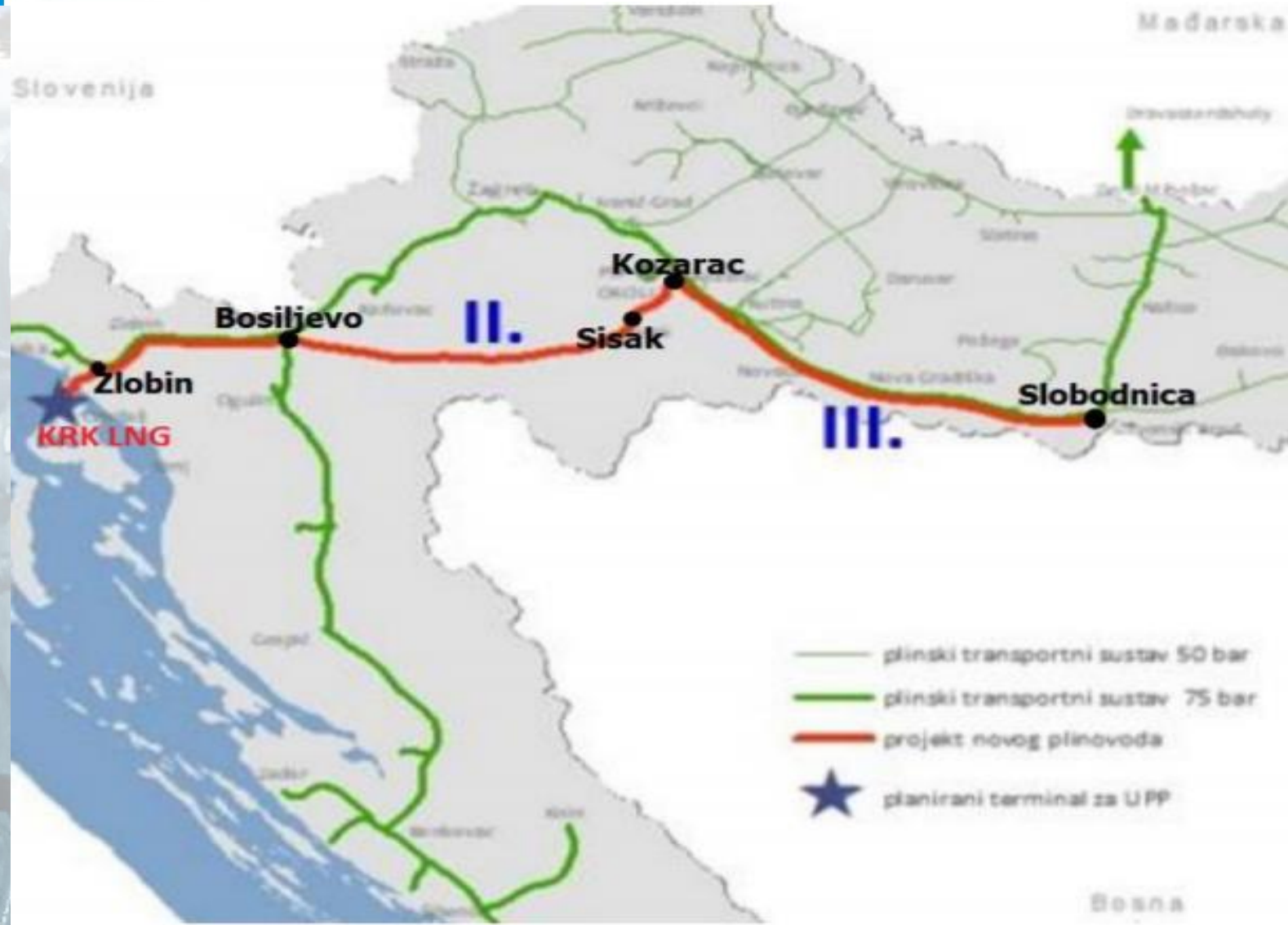
Új gázforrás: horvát LNG gáz

- Krk szigeten az LNG visszagázosító terminál épület helyett hajóra épül. A kivitelezés 2019. májusában elindult, és 2020. decemberében nyert befejezést, üzembe helyezésre 2021. januárjában került sor. Első tankerhajó 2021. január 4-én érkezett 143 ezer m³ gáz cseppfolyós formában, ami 85,8 millió normál földgáznak felel meg.
- A terminál kapacitása 2,6 milliárd m³. Ebből MVM hétéves időszakra 6,75 milliárd m³ kapacitást kötött le. Ezen belül a Shell AG-vel évi 250 millió m³ szállítására van szerződés..
- Magyarországra megérkezett az első olyan földgáz, amely nem orosz forrásból származik.

LNG terminál Krk

A horvát LNG gáz nyomvonalala

Gázforrások összesítése

- **orosz gáz**

- ▽ a Török (Balkán) Áramlaton 3,5 milliárd m³

- ▽ Ausztria felől a HAG vezetéken 1,0 milliárd m³

- **LNG gáz**

- ▽ Horvátországból (Krk terminál) 1,0 milliárd m³

- ▽ a román határkeresztező
vezetéken 1,75 milliárd m³

- **gáztárolói kapacitás a töltöttségi**

- szinttől függően 3-5 milliárd m³

- **saját termelés**

- 1,5 milliárd m³

Ellátásbiztonsági konklúziók

- Magyarország gázellátását biztosító források és szállítási irányok 2021-ben jelentősen átalakultak
- Az orosz gázszállítás 2021. IV. n.évtől Ukrajna kikerülésével új útvonalon történik (Török (Balkán) Áramlat)
- Új gázforrásként megtörtént az első LNG gáz szállítás
- Jelentős volumenű hazai gáztárolói kapacitást is figyelembe véve Magyarország gázellátása közép- és hosszabb távra is problémamentesen biztosítható (lenne)

2022. február 4.

Orosz függőség megszüntetésére vonatkozó EU program

- a nem orosz eredetű földgáz importjának növelése
- megújuló energiaforrások növelése
- energiafelhasználás hatékonyságának növelése
- fosszilis tüzelőanyagokról tiszta energiára való átállás felgyorsítása

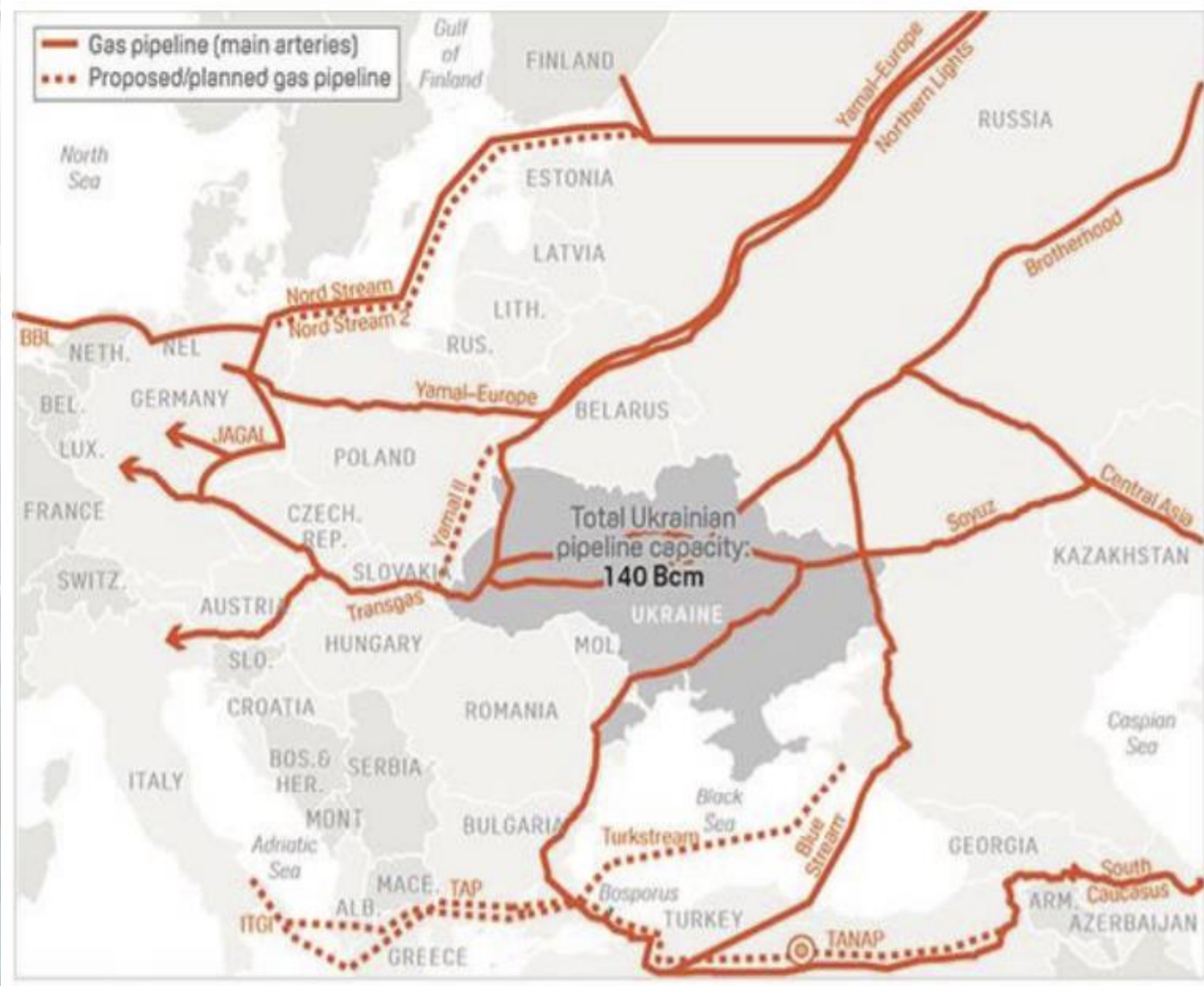
Európai gázfelhasználási adatok 2020.

	milliárd m ³
Az összes EU ország gázfelhasználása	541,1
Az EU 27 tagország felhasználása	379,9
A nem EU országok közül	
Egyesült Királyság	72,5
Törökország	46,4
Ukrajna	29,3
többi nem EU ország	23,0

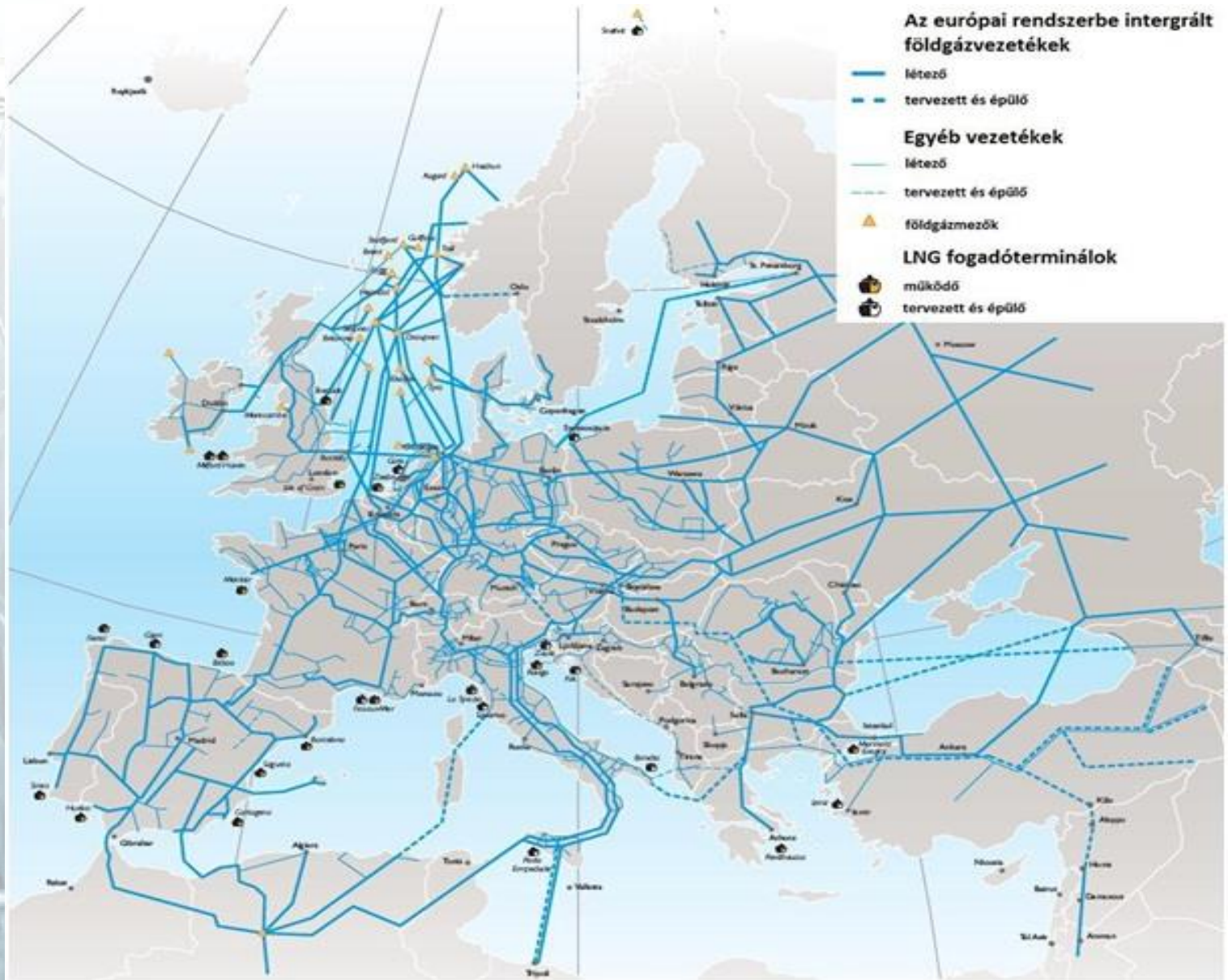
Gazprom szállítás Európában

	Gazprom szállítás milliárd m ³	Ukrajnán keresztül milliárd m ³
2016.	188,4	90,5
2017.	193,9	98,7
2018.	201,7	96,2
2019.	199,4	90,9
2020.	179,3	63,8
2021.	185,2	62,2

Oroszországból Európa felé induló vezetékek

Európai integrált hálózat

Import szállítások megoszlása

- Szállítóvezeték hossza: 216.200 km (5.850 km) elosztóhálózattal együtt: közel 2,0 millió km (82.000 km)
- Import gáz 82 %-a csővezetéken érkezik
- Európába érkező import szállítások megoszlása 2020-ban:

Oroszország	42 %
Európai országok (Norvégia, Hollandia, Egyesült Királyság)	29 %
Észak Afrika (Algéria, Marokkó, Líbia)	11 %
LNG	18 %

- Kockázati tényező, hogy Hollandia kivételével egyik ország sem tagja az EU-nak

Országokénti földgázfelhasználási adatok

	felhasználás (milliárd m ³)	orosz import %
Németország	88,7	51
Egyesült Királyság	72,5	7
Olaszország	72,1	46
Törökország	46,4	64
Franciaország	44,7	24
Hollandia	36,1	-
Spanyolország	32,0	-
Ukrajna	29,3	68
Lengyelország	21,6	44
Belgium	17,4	-

Nem orosz eredetű földgáz importjának növelése (1)

Csővezetéki import

	szállítás volumene	többletszállítási lehetőség
Norvégia	106,9	5-8 %
Hollandia	28,1	-
Algéria	21,0	15-20 %
Azerbajdzsán	13,4	10 %

Nem orosz eredetű földgáz importjának növelése (2)

2020-ban Európában az LNG import 114,8 milliárd m³ volt. Jelenleg 37 terminál működik, új terminál építése 2-3 év.

Legnagyobb LNG szállítók:

ország	szállítási volumen	megjegyzés
Ausztrália	106,2	kap. lekötve 2028-ig
Katar	106,1	kap. lekötve 2030-ig
Egyesült Államok	61,4	évi 5-10 milliárd m ³ szállíthat
Oroszország	40,4	-
Malaysia	32,8	évi 2-3 milliárd m ³ szállíthat
Nigéria	28,4	évi 5-6 milliárd m ³ szállíthat
Indonézia	16,8	évi 1-2 milliárd m ³ szállíthat

Orosz gázszállítás kiváltási lehetőségei (1)

1. **Román szállítás** (Fekete tenger Neptun-Deep mező, 400 milliárd m³ készlet, 2027-től kb. évi 4 milliárd m³)
2. **Azerbajdzsánból** Törökországba érkező gázt Török (Balkán) Áramlaton Magyarországig hozni, évi 1-2 milliárd m³
3. **Izrael** (900 milliárd m³) **Ciprus** (400 milliárd m³) hatalmas készletek, vezetéket kell építeni Törökországig, vagy Görögországig, onnan tovább Török (Balkán) Áramlaton vagy Görögország-Bulgária-Románia útvonalon, évi 2-3 milliárd m³
4. **Krk** szigetén lévő LNG terminál bővítése és Horvátországon keresztül Magyarországra szállítani, évi 0,5-1,0 milliárd m³
5. **Észak-Déli Gázfolyosó** feltétele: lengyel visszagázosító (Balti tengeri) terminál kapacitásának növelése, lengyel-szlovák vezeték bővítése, évi 1-2 milliárd m³

Észak-Dél Gázfolyosó

Orosz gázszállítás kiváltási lehetőségei (2)

Titkos favorit

MAKÓI GÁZMEZŐ

- kb. 200 milliárd m³ nem konvencionális gázkészlet 4-6000 m mélységben
- 2012. júliustól környezetvédelmi tiltás alatt van

Stratégiai következtetések

- Orosz-ukrán háború ellenére a Gazprom folyamatosan szállít, Ukrajna biztosítja a tranzitszállítást, Oroszország pedig fizeti Ukrajnának a tranzitdíjat
- A jelenlegi nem orosz importmennyiség csővezetékeken 5-10 %-al, LNG-vel 10-15 %-al növelhető, amivel max. **30-35 milliárd m³-el csökkenthető az orosz import**
- A gáztárolói kapacitásoknak az EU Bizottság által a 2022/23. téli időszakra javasolt 80 %-os feltöltése orosz gáz nélkül megoldhatatlan
- Magyarország földrajzi elhelyezkedése miatt rövid időn belül nem tud orosz forrás helyett máshonnan – jelentős volumenű – földgázt beszerezni

Köszönöm

megtisztelő

figyelmüket !

Csallóközi Zoltán